

Meer voor Fryslân!

Verkiezingsprogramma Provinciale Staten Fryslân 2015-2019

Meer voor Fryslân!

Verkiezingsprogramma Provinciale Staten Fryslân 2015-2019

*Verkiezingsprogramma Provinciale Staten Fryslân 2015-2019
Samenstelling: Kamercentrale VVD Fryslân*

Leden programmacommissie:

<i>Klaas Kielstra</i>	<i>Voorzitter - Provinciale Staten</i>
<i>Hein Dek</i>	<i>Secretaris - Kamercentrale</i>
<i>Roelof Theun Hoen</i>	<i>Scribent - Fractie bureau</i>
<i>Tom van Mourik</i>	<i>Lid - Burgemeester</i>

*Eindredactie: Roelof Theun Hoen
DTP: Harry Bevers - BCMI Leeuwarden
Adviezen: Stefan Sloot - Studio Captain Leeuwarden*

*Fotomateriaal :
Pagina 9 en 16: Humphrey Paap
Pagina 24 en 25: Provinsje Fryslân*

© 2015 VVD Fryslân

INHOUDSOPGAVE

	Inhoudsopgave	4
	Inleiding	5
1	Sterke economie in Fryslân!	6
	Werkgelegenheid	7
	Ondernemerschap en bedrijvigheid	7
	Onderwijs	9
	Toerisme en recreatie	10
	Agrarische sector	11
	Energie	12
	Innovatie	13
	Export	13
2	Heerlijk wonen in Fryslân!	14
	Wonen	15
	Veiligheid	15
	Kunst en cultuur	16
	Taal en media	17
	Natuur, milieu en landschap	17
	Waterbeheer	18
	Waddenzee	19
3	Goede bereikbaarheid van Fryslân!	20
	Autowegen	21
	Vaarwegen	22
	Openbaar vervoer	23
4	Daadkrachtig bestuur in Fryslân!	24
	Provincie Nieuwe Stijl	25
	Bestuurlijke organisatie	26
	Financiën	26
	Fryslân in Europa	27

INLEIDING

De VVD staat voor vrijheid, het nemen van eigen verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid van alle mensen. Dit zijn voor de VVD de uitgangspunten van een rechtvaardige, vitale en sterke samenleving waar de ontplooiing van het individu op de best mogelijke manier wordt gewaarborgd. Vanuit deze visie op de maatschappij handelt de VVD Fryslân.

De VVD wil “Meer voor Fryslân!” Meer kracht voor een betere economische positie voor Fryslân, meer innovatie en werkgelegenheid voor bedrijven, meer ruimte voor mensen om zelf invulling te geven aan de woonomgeving, meer mogelijkheden voor natuurontwikkeling voor de mensen die er in wonen en werken en meer bereikbaarheid en veiligheid via weg, water en spoor.

Wij geloven niet dat de overheid alle problemen kan oplossen. De oplossing ligt bij de mensen zelf. Dat moet gestimuleerd worden. Dat geeft kracht voor Fryslân en daar past geen grote overheid bij die voor een groot deel met zichzelf bezig is. De VVD Fryslân kiest voor een kleine maar krachtige overheid die zijn werk afstemt op de behoefte van creatieve en zelfredzame mensen. VVD gaat voor een overheid met minder regels, minder bureaucratie en minder ambtenaren die de lasten laag houdt voor burgers en ondernemers.

De VVD wil gericht stimuleren op zaken die de regionale economie blijvend versterken met als doel meer banen voor Friezen te realiseren. Bereikbaarheid is daar een belangrijk voorbeeld van. Door de eeuwen heen is bewezen dat daar waar verbindingen ontstaan en waar gebieden bereikbaar worden er ontwikkelingen zullen plaatsvinden. De VVD heeft zich altijd sterk gemaakt voor bereikbaarheid en zal dat blijven doen.

De VVD wil bedrijven, maatschappelijke instellingen en de inwoners van onze mooie provincie meer betrekken bij het ontwikkelen van beleid en de uitvoering ervan. Het provinciehuis (het huis van alle Friezen) moet meer open gaan staan voor deskundigheid, inzichten en ideeën vanuit de Friese samenleving. De VVD wil de samenleving een grotere plek geven in alle fase van beleidsontwikkeling en de uitvoering.

De VVD is trots op Fryslân. Trots op haar cultuur, haar inwoners en haar eigenheid. Maar is er ook van overtuigd dat we moeten blijven werken aan een krachtiger Fryslân. Dit gaat niet vanzelf. En dit kan alleen maar door een sterke economie door en voor mensen die vrij zijn, verantwoordelijkheid nemen en niet belemmerd worden door overbodige regels.

De VVD Fryslân kiest:

Meer voor Fryslân!

Een sterke economie zorgt voor banen, biedt welvaart voor burgers en kansen aan ondernemers. De VVD kiest voor een kleine en krachtige overheid met lage belastingen en zonder overbodige regels. Tegelijkertijd moet die overheid de juiste randvoorwaarden creëren zodat de economie kan groeien.

Sterke economie in Fryslân!

WERKGELEGENHEID

Het hebben van een baan is meer dan alleen een inkomen. Het geeft ook regelmaat en een gevoel van eigenwaarde. Banen ontstaan niet door de overheid maar door ondernemers. Ondernemerschap en hardwerkende burgers zijn dé motoren van onze economie. De VVD vindt dat de overheid de randvoorwaarden moet scheppen om te kunnen werken en te ondernemen en belemmeringen moet weghalen.

Het midden- en kleinbedrijf is de banenmotor van Fryslân. Hier komt een groot deel van de werkgelegenheid vandaan. Meer dan 95% van het bedrijfsleven valt onder de noemer van het MKB. De sector is dan ook essentieel voor de Friese economie. De VVD Fryslân wil dat er meer aandacht vanuit de provincie voor het MKB komt. Specifieke aandacht heeft de VVD hierbij voor de maakindustrie (HTSM-sector) en de recreatiesector.

Banen ontstaan niet door de overheid maar door ondernemers.

De VVD Fryslân wil dat er in het nieuwe college van Gedeputeerde Staten één verantwoordelijke gedeputeerde Economische Zaken komt met als specifiek aandachtsgebied het MKB. Deze gedeputeerde is daarmee integraal aanspreekpunt vanuit GS voor zaken die het MKB aangaan. Vermindering van regeldruk, investerings- en innovatieplannen en het bevorderen van werkgelegenheid behoren tot het domein van deze gedeputeerde. Investeringsplannen moeten in samenspraak met de sector meer worden afgestemd op de behoeften van het MKB.

ONDERNEMERSCHAP EN BEDRIJFVIGHEID

Ondernemers zijn onmisbaar voor een gezonde en stabiele economie. De VVD vindt dat de overheid ondernemers niet moet vertellen hoe zij moeten ondernemen. Dat weten ondernemers het beste zelf. De overheid kan wel een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van bedrijven door het schrappen van overbodige regels en procedures en het creëren van een goed vestigingsklimaat in Fryslân.

Provincie en gemeenten willen zaken nog veel te vaak dicht regelen. De VVD pleit voor deregulering en flexibilisering en wil

Volgens gegevens van het UWV heeft de helft van de Friese werklozen geen startkwalificatie. De VVD wil dat opleiding en vraag uit de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluit met als doel om meer gekwalificeerde mensen aan het werk te helpen.

De VVD geeft hierbij prioriteit aan de aanpak van jeugdwerkloosheid, waarbij van belang is dat in de nabije toekomst een ernstig tekort aan gekwalificeerd technisch personeel wordt voorzien. De VVD wil technische opleidingen aantrekkelijker maken door betere voorlichting over kansen op de arbeidsmarkt en een betere samenwerking van het onderwijs met het bedrijfsleven. Ook is de VVD voorstander van het 'leermeester-gezel' principe.

Om meer kracht voor Fryslân te bewerkstelligen hebben we het menselijk kapitaal in Fryslân hard nodig. Voor mensen voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt nu nog te groot is, kan opleiding soelaas bieden. De VVD Fryslân wil dat de provincie (als regisseur) samen met de branches en de regionale opleidingscentra door middel van een gericht opleidingsaanbod markt en onderwijs verbindt.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Meer aandacht voor het MKB door één verantwoordelijk gedeputeerde.

Verminderen van regeldruk en wegnemen van belemmeringen.

Betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven door samenwerking en invoering 'leermeester-gezel' principe.

Voor een goed vestigingsklimaat is het belangrijk dat er goede infrastructuur ligt. Bedrijven moeten goed bereikbaar zijn via de weg, het water of per spoor. Maar bedrijven moeten ook toegang hebben tot snel internet. De VVD vindt het hebben van snel internet voor inwoners en bedrijven (van ZZP tot groot MKB en multinational) een basisvoorziening. Dit moet zo snel mogelijk worden gerealiseerd. Bovenal dienen naast minder regels ook de lasten voor het bedrijfsleven zo laag mogelijk gehouden te worden om een goede concurrentiepositie te realiseren. De VVD wil verlaging van de opcenten, heffingen en leges.

De VVD vindt het belangrijk dat er ruimte blijft voor bedrijvigheid in steden en dorpen, dichtbij consumenten en werkgelegenheid. De loodgieter en elektricien moeten niet tegen hun zin uit de stad of het dorp verbannen worden. Aard en schaal zijn hierbij belangrijk. Daarnaast moet er ook ruimte zijn voor nieuwe bedrijvigheid, bijvoorbeeld door goed bereikbare locaties aan te wijzen voor afhaalpunten van internetwinkels. Bestaande bedrijven die willen uitbreiden moeten daarvoor de gelegenheid krijgen, niet alleen op bedrijventerreinen maar juist ook op het platteland om de leefbaarheid en werkgelegenheid op peil te houden.

De provincie moet ondernemers die afhankelijk zijn van natuur en landschap de ruimte geven te ondernemen. Gebiedsgerichte aanpak is daarbij het credo. Stapeling van gebiedsetiketten, soortbescherming en extra landschappelijke waarden moeten worden voorkomen. "Het Haagse minimum, is het provinciale maximum."

De VVD wil oude(re) bedrijventerreinen (tijdig) revitaliseren of herstructureren. Dat vraagt om een gemeenschappelijke inspanning van het bedrijfsleven en de overheid. De lokale overheden dragen primair de zorg voor goed onderhoud van hun bedrijventerreinen. Ook moeten bedrijventerreinen zo snel mogelijk aangesloten worden op snel internet (glasvezel). Voor bedrijventerreinen die worden gerevitaliseerd of geherstructureerd met provinciale middelen zal parkmanagement een voorwaarde zijn. De kans op toekomstig verval wordt hiermee geminimaliseerd. De VVD is bereid hierin te investeren.

De VVD streeft naar regionale bedrijventerreinen die gebaseerd zijn op regionaal economisch beleid met heldere afspraken met de partijen die dat moeten realiseren en die gemeentegrens overschrijdend. De provincie kan een grotere rol spelen bij de ruimtelijke planning van deze grotere bedrijventerreinen. Specifieke aandacht van de provincie zal hierbij moeten zijn voor de versterking van het economisch cluster langs de A7 bij Heerenveen en de kansen die hier liggen ten aanzien van de

zuivelindustrie of daaraan gerelateerde bedrijven. Enthousiast is de VVD omtrent de ontwikkelingen rondom Ecommunitypark te Oosterwolde. Deze en soortgelijke initiatieven kunnen rekenen op steun van de VVD.

Niet meer regels dan noodzakelijk: Haags minimum is provinciaal maximum.

De VVD vindt de huidige leegstand van kantoorruimten en bedrijfsgebouwen in Fryslân een zorgelijke ontwikkeling. Herontwikkeling van leegstaande kantoorpanden, winkelpanden en boerderijen moet actief worden opgepakt en de provincie moet in zijn beleid omtrent ruimtelijke ordening gemeente hiertoe de mogelijkheden bieden. De aanpak van de leegstand is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de eigenaren, gemeente, Rijk en provincie vanuit de kerntaak regionale economie. Een onderzoek naar de oorzaken van leegstand behoort tot deze gezamenlijke verantwoordelijkheid.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Ruimte om te ondernemen.

Minder toezicht voor bedrijven die hun zaken op orde hebben.

Snel internet voor burgers en bedrijven.

Ruimte voor bedrijventerreinen bij stad en dorp.

Niet meer regels dan noodzakelijk. Haags minimum is provinciaal maximum.

Revitaliseren en herstructureren van (oude) bedrijventerreinen.

ONDERWIJS

Goed onderwijs is de beste garantie voor economische groei in de toekomst. Het is de basis voor een krachtige, vitale en zelfredzame samenleving. De VVD hecht aan goede opleidingen, of je nu voor timmerman of advocaat leert, omdat iedereen de kans moet krijgen zijn talenten te ontwikkelen. Het bieden van goed onderwijs gaat tegenwoordig ook gepaard met een goede digitale ontsluiting. Het hebben van snel internet is hierbij cruciaal. De VVD wil initiatieven die scholen voorzien van snel internet stimuleren. De VVD is bereid hierin te investeren.

Meer aandacht voor technische opleidingen.

Fryslân kent veel voortgezet onderwijsinstellingen. Van MBO tot HBO met ook mogelijkheden om een universitaire titel te halen of te promoveren. Helaas zien we echter dat veel afgestudeerden na het behalen van hun diploma Fryslân verlaten of geen passende baan vinden die aansluit bij hun opleiding. Bedrijven, overheid en maatschappelijke instellingen moeten samen met het middelbare en hoger onderwijs eerder studenten aan zich gaan binden. Het onderwijs moet op haar beurt meer open staan voor bedrijven, overheid en maatschappelijke instellingen zodat deze kruisbestuiving van kennis en inzichten optimaal kan verlopen. Hierdoor kan kennis sneller en effectiever worden omgezet in werk en bedrijvigheid (valorisatie).

De VVD wil ook dat technische opleidingen meer onder de aandacht van jongeren wordt gebracht. Hier kan al in het basisonderwijs een begin mee worden gemaakt door het geven van technieklessen op de basisschool. De provincie moet samen met onderwijsinstellingen en ondernemers een integraal actieplan ontwikkelen om onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten.

De VVD staat voor het versterken van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Fryslân. Met name waar dit de regionale economie kan versterken. Dit kan bereikt worden door uitbouwen van de activiteiten van de University Campus Fryslân (UCF) in overleg met haar deelnemende kennisinstututen zoals Wetsus, de Dairy campus en de Fryske Akademy en de betrokken universiteiten. Verdere samenwerking kan efficiënte besteding van middelen verhogen, daarbij denkt de VVD aan de Waddenacademie en de Fryske Akademy.

De VVD Fryslân zou graag zien dat de Thorbecke Academie de statuur die ze bij de oprichting had als het kenniscentrum voor het openbaar bestuur weer krijgt.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Een integraal actieplan om onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten.

Wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Fryslân versterken.

Thorbecke Academie als kenniscentrum voor openbaar bestuur.

TOERISME EN RECREATIE

Fryslân is een sterk merk en als mooiste provincie van Nederland heeft Fryslân een grote aantrekkingskracht op toeristen. Recreatie en toerisme is dan ook een van de belangrijkste pijlers van de Friese economie. De VVD is trots op haar Friese toeristische trekpleisters als de Waddeneilanden, de Friese Meren en de 11-steden, maar vindt dat er ook nadrukkelijker aandacht moet komen voor de toeristische ontwikkelingsmogelijkheden van de rest van Fryslân zoals bijvoorbeeld de zand- en kleigronden in Noord- en Zuidoost-Fryslân. In die gebieden zou toerisme een impuls kunnen geven aan de werkgelegenheid.

Als toeristische provincie moeten we alert blijven op nieuwe trends en ontwikkelingen op toeristisch gebied. De sector is continue in beweging. Stilstand is achteruitgang. VVD Fryslân wil dan ook blijven investeren en innoveren in het toeristisch product. Vooral projecten waarbij de toeristische infrastructuur blijvend wordt versterkt kan rekenen op provinciale steun van VVD Fryslân. Hierbij moet worden gedacht aan de routenetwerken voor varen, fietsen, wandelen, ruiters en mountainbikers. Speciale zorg moet er blijven voor afstemming rond provincie overschrijdende netwerken. Daarnaast zullen investeringen voor cultuurtoerisme, cruisehavens Harlingen, economische ontwikkeling Polderhoofdkanaal (Turfroute) en sportvisserij extra aandacht vergen.

De VVD is voorstander van één organisatie die in Fryslân de brede regiomarketing verzorgt voor provincie, gemeenten, regio's en ondernemers. Door bundeling van krachten en het creëren van organiserend vermogen kan er meer uit de marketingmogelijkheden worden gehaald.

De VVD vindt dat toeristische ondernemers uitgedaagd moeten worden om hun onderneming en hun product verder te ontwikkelen. Daarvoor biedt de VVD ondernemers de ruimte en de infrastructuur. Gastvrijheid en goed gastheerschap vindt de VVD belangrijk. Daar waar mogelijk kan de overheid samenwerking en organiserend vermogen stimuleren.

De investeringen in het Friese Merenproject hebben een positief effect op de watersportvoorzieningen in Fryslân. Toeristen en watersporters (met name jongeren) ontwikkelen zich in toenemende mate tot veel-eisende consumenten. Jongeren willen onder andere meer spanning en adrenaline. Om in te spelen op deze nieuwe ontwikkelingen staat de VVD open voor een pilot in het Tjeukemeer om de vraag van jongeren beter aan te sluiten op de watersportvoorzieningen. Het Tjeukemeer biedt volop kansen voor (innovatieve en duurzame) ontwikkeling en economische

en toeristische spin-off. Bovendien biedt het Tjeukemeer de mogelijkheid om in het oog springende waterrecreatie bij één van de toegangspoorten tot Fryslân te promoten. De pilot moet ervoor zorgen dat jongeren ook in de toekomst voor Fryslân blijven kiezen. Daarnaast moet er een actieplan komen om de vele kleine (jacht) havens aantrekkelijker te maken als recreatieve hotspots.

Ruimte voor recreatief ondernemerschap.

De VVD vindt dat er ruimte moet zijn voor recreatief ondernemerschap. Ook hierbij geldt dat ondernemers zorgen voor banen en niet de overheid. Het streekplan moet hier de ruimte voor bieden. De VVD vindt bijvoorbeeld dat er in Fryslân ruimte moet zijn voor één of meerdere grotere vakantieparken als er vraag is vanuit de markt. Nu zijn vakantieparken nog strikt gebonden aan een maximum aantal eenheden. Een groter aantal eenheden zou tevens de mogelijkheid kunnen bieden om het seizoen te verlengen in deze voor Fryslân zo belangrijke sector.

Ook wil de VVD dat er in Fryslân op het gebied van toerisme en recreatie meer afstemming plaats zal vinden. Het afstemmen van bijvoorbeeld evenementen en openingstijden moet elkaar versterken in plaats van concurreren. Een samenhangende en regionaal gespreide evenementenkalender met regio overstijgende uitstraling zoals bijvoorbeeld Oerol, de Sneekweek, Opera Spanga, Fries Straatfestival, etc. zal volgens de VVD het toerisme naar Fryslân bevorderen. Tevens moet de toeristische infrastructuur zoals bijvoorbeeld sluis- en brugtijden beter op elkaar worden afgestemd.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Routenetwerken voor varen, fietsen, wandelen, ruiters en mountainbikers.

Meer ruimte voor vakantieparken.

Een regionale evenementenkalender.

Betere afstemming sluis- en brugtijden.

AGRARISCHE SECTOR

Land- en tuinbouw zijn belangrijk voor de economie in Fryslân en de voedselvoorziening van Nederland en ver daarbuiten. Van oudsher heeft de sector in Fryslân een goede positie in de voedingsmiddelenindustrie met vooral een sterke zuivelsector. Wat betreft de werkgelegenheid is ruim 10% van de werkende Friezen werkzaam in de landbouw, voedings-middelenindustrie of toelevering hiervan.

De provincie moet de land- en tuinbouw de ruimte geven om te ondernemen. De sector moet minder worden beperkt door extra regelgeving bovenop wettelijk beleid waarbij het uitgangspunt is: "Haags minimum is provinciaal maximum".

De VVD kijkt hierbij in het bijzonder kritisch naar knellende natuurregelgeving. De VVD vindt dat agrariërs als geen ander in staat zijn de natuur in hun directe omgeving te beheren. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het landschapsbeheer en daarmee aan de uitstraling van Fryslân. De VVD Fryslân wil deze taak verder ontwikkelen en stimuleren.

Agrarische ondernemers moeten hun activiteiten kunnen combineren met andere vormen van ondernemerschap zoals op het gebied van toerisme en recreatie. Ook wil de VVD kennis en innovatie stimuleren voor het ontwikkelen van een duurzame bedrijfsvoering. De Dairy campus zou hier wat betreft de VVD een leidende rol kunnen (blijven) nemen.

Door verdere automatisering en intensivering in de landbouw komen er steeds minder agrarische bedrijven en de bedrijven die overblijven worden steeds grootschaliger. De VVD Fryslân wil ruimte bieden aan die grootschalige ontwikkeling mits deze landschappelijk goed inpasbaar is. De "Nije Pleats" is voor de VVD

een prima instrument om in goed overleg met belanghebbenden de landelijke inpasbaarheid in te vullen. Het versterken van reeds aanwezige agrarische activiteiten in een bepaald gebied is daarbij het uitgangspunt. Woonfuncties in het buitengebied en nieuwe functies voor vrijvallende agrarische gebouwen mogen geen belemmering vormen voor de bedrijfsvoering van huidige agrarische ondernemers. De verdere automatisering en digitalisering maakt het ook noodzakelijk dat agrarische bedrijven toegang hebben tot snel internet. De VVD wil initiatieven hiertoe stimuleren.

De VVD Fryslân is tegen het onttrekken van vruchtbare landbouwgrond ten behoeve van natuurontwikkeling. Ook vindt de VVD dat de ganzenproblematiek daadkrachtig moet worden aangepakt door middel van verjaging en afschot. Ook wil de VVD dat door ganzen veroorzaakte schade aan vruchtbare landbouwgrond moet worden vergoed. De VVD is geen voorstander van een lange winterrustperiode.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Het niet onttrekken van vruchtbare landbouwgrond ten behoeve van natuur.

De VVD wil dat agrariërs de ruimte krijgen om te ondernemen.

Het daadkrachtig aanpakken van de ganzenproblematiek.

Stimuleren van kennis en innovatie via Dairy Campus.

Minder regels: Haags minimum is provinciaal maximum.

ENERGIE

De VVD ziet duurzaamheid als een kans voor economische ontwikkeling en het verhogen van economisch rendement voor Fryslân. De VVD wil duurzaamheid stimuleren door minder regels en eenvoudige procedures. Door in te zetten op nieuwe energiebronnen, wil de VVD tevens minder afhankelijk worden van de regio's waar fossiele energie vandaan komt.

Twee doelstellingen staan centraal in de Friese duurzame energiemix namelijk het besparen van energie en het duurzaam opwekken van energie. De VVD ziet vooral winst in besparing van energie en heeft daarvoor een succesvol initiatiefvoorstel gedaan. Dit voorstel dat met ruime meerderheid werd aangenomen geeft naast energiebesparing ook de bouwsector een stimulans van 600 arbeidsjaren.

De VVD is tegen windmolens.

De VVD is tegen windmolens. Het rendement is beperkt en windmolens draaien vooral op subsidie in plaats van wind. Bovendien moeten altijd andere vormen van energie als achtervang beschikbaar zijn en is het nadelig effect op het landschap enorm. Een meerderheid in Provinciale Staten heeft onlangs echter helaas

besloten om maximaal 530,5 MW aan windenergie op land toe te staan. De VVD zal zich inzetten om de schade voor Fryslân zoveel mogelijk te beperken en waar mogelijk deze taakstelling van tafel te krijgen dan wel te verlagen en te vervangen door middel van opwekking van andere vormen van duurzame energie. Hierbij moeten regionale, landelijke en Europese ontwikkelingen en onderzoeksresultaten goed worden gevolgd en meegewogen.

Schade die wordt veroorzaakt door de eventueel te plaatsen windmolens dient ruimhartig (via een arbitragecommissie) te worden gecompenseerd door de windexploitant. Deze compensatieregeling dient laagdrempelig toegankelijk te zijn voor zowel inwoners als ondernemers waarbij de bewijslast bij de exploitant komt te liggen.

Voor de invulling van de duurzame energiedoelstelling wil de VVD afgerekend worden op het aantal megawatts duurzame energie. In plaats van windturbines kunnen alternatieven gebruikt worden die beter bij Fryslân passen dan windenergie en waar nog innovatie in zit. Voorbeelden van andere vormen van duurzame energie: geothermie, blue energy, biogas en zonne-energie. Ook is de VVD voorstander van kleinschalige lokale duurzame energie projecten die vrijwel geen landschappelijke effecten hebben en die daarmee veel beter passen bij de mogelijkheden die Fryslân biedt.

De VVD vindt dat er kansen liggen voor Fryslân door het exporteren van kennis en innovatie. De provincie moet de ontwikkeling van nieuwe energietechnologieën nog meer ondersteunen en het vermarkten hiervan stimuleren. Zo wordt er gewerkt aan een schoon milieu en tevens aan de werkgelegenheid.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Zo weinig mogelijk windmolens in Fryslân.

Een ruimhartige compensatieregeling voor schade veroorzaakt door windmolens.

Duurzame energievormen zoals: geothermie, blue energy, biogas en zonne-energie.

Initiatieven op het gebied van energiebesparing.

INNOVATIE

De VVD Fryslân vindt dat innovatie de sleutel naar de toekomst is. De mate waarin Fryslân innoveert bepaalt in hoge mate de economische toekomst van Fryslân. Beleid om innovatie te stimuleren heeft voor de VVD Fryslân dan ook een hoge prioriteit. De VVD wil eigen middelen en Europese middelen (EFRO) inzetten om de innovatie in Fryslân te bevorderen. Hier liggen kansen voor het Friese MKB en de topsectoren: water, agri & food, high tech systemen en materialen (HTSM) en energie.

In Fryslân zijn er al verschillende economische- en bedrijfsontwikkelingen die zorgen voor veel dynamiek, innovatie en werkgelegenheid. De sterke (fijn)metaalindustrie, landbouw, watertechnologie en (zorg- en cultuur)toerisme zijn hiervan enkele voorbeelden. De VVD wil de juiste voorwaarden (blijven) creëren waarbinnen deze innovatieve ontwikkelingen versterkt en uitgebreid kunnen worden.

EXPORT

Fryslân behoort met een uitvoerwaarde van bijna vijf miljard euro tot de achterhoede van exportgerichte Nederlandse provincies. De VVD Fryslân ziet export als een kans en een must om de Friese economie te versterken en uit te bouwen.

Export biedt bedrijven de kans nieuwe markten te ontwikkelen en meer afzet te genereren. Ondanks het strategische belang en de mogelijke voordelen van export zijn er veel ondernemers die dit nooit hebben overwogen. Veel anderen hebben dit wel overwogen, maar nooit in de praktijk gebracht doordat kennis en het bewandelen van de juiste wegen niet wordt gevonden en het exportlandschap als te versnipperd wordt ervaren.

De VVD Fryslân wil innovatie en duurzaamheid met elkaar verbinden. Duurzame productieprocessen zijn daarbij essentieel. Met deze kennis kan op in het buitenland goed zaken worden gedaan. Dit versterkt de visie van de VVD Fryslân om sterk in te zetten op export.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Innovatie in Fryslân te stimuleren.

De juiste voorwaarden te creëren waarbinnen innovatieve ontwikkelingen versterkt en uitgebreid kunnen worden.

Innovatie en duurzaamheid met elkaar te versterken.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Exportmogelijkheden van Friese bedrijven te bevorderen.

Versnippering van initiatieven op het gebied van export tegen te gaan.

Wonen aan het water, in de bossen, op het platteland, in de stad of het dorp. Het is in Fryslân allemaal mogelijk en dat moet zo blijven! Maar wonen is meer dan het hebben van een huis alleen. Leefbaarheid, werkgelegenheid, onderwijsaanbod, cultuuraanbod en bereikbaarheid zijn belangrijke factoren waarom mensen in Fryslân blijven wonen of komen wonen.

Heerlijk wonen in Fryslân!

WONEN

De VVD vindt dat mensen in beginsel zelf bepalen waar en hoe ze willen wonen, mits deze initiatieven passen in de gekozen ruimte. Het is aan de provincie om in haar eigen provinciale structuurvisies hiervoor heldere en eenduidige kaders te scheppen.

De provincie moet gemeenten, woningcorporaties en marktpartijen stimuleren een gevarieerd woningbouwbeleid te voeren. Speerpunten zijn het zo lang mogelijk blijven wonen in eigen wijk of dorp en ruimte bieden aan de diverse wensen van de verschillende categorieën woonconsumenten.

De VVD vraagt in het bijzonder aandacht voor de huisvesting van senioren en jongeren. Bij het verstrekken van provinciale subsidies in relatie tot woningbouwbeleid wil de VVD Fryslân dat deze met name gericht zijn op particulier woningbezit.

De middelen die in het programma *Wurkje foar Fryslân* beschikbaar zijn gesteld voor verbetering kwaliteit leefomgeving moeten voor een deel worden ingezet om krimp en verkrotting tegen te gaan. Hierbij is sloop van woningen mogelijk, waarbij er minder of geen woningen terugkomen voor meer leefomgeving. Indien krimp doorzet zullen voorzieningen in die gebieden onder druk komen te staan en zal dit uiteindelijk ten koste gaan van de leefbaarheid.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Een gevarieerd woningaanbod en in het bijzonder voor huisvesting van senioren en jongeren.

Verbetering kwaliteit leefomgeving.

Initiatieven die krimp en verkrotting tegengaan.

VEILIGHEID

De VVD is van mening dat veiligheid een van de belangrijkste taken van de overheid is. Veiligheid en vrijheid horen bij elkaar. Fryslân is de veiligste provincie van Nederland en dat moet zo blijven! Een veilige omgeving zorgt voor een goed woon- en vestigingsklimaat.

De Rijksoverheid en de gemeenten zorgen voor de politie en de handhaving van de openbare orde. Hier ligt voor de provincie geen taak. De provincie heeft wel een taak als het gaat om de aanrijtijden van ambulances. De provincie moet zich inspannen om de gestelde normen met betrekking tot aanrijtijden van ambulances te halen. Ook zorgt de provincie voor de veiligheid rondom infrastructuur en openbaar vervoer. De VVD wil daarom veiligheid opnemen in de provinciale concessies voor het openbaar

vervoer. Preventief moet iedere bus en trein worden voorzien van een beveiligingscamera.

Daarnaast heeft de provincie samen met de Waterschappen een belangrijke taak bij een verantwoord waterbeheer (regionale waterkeringen) zodat inwoners van de provincie zich geen zorgen hoeven te maken als het om hun veiligheid gaat. Dit behoort tot de taken van de provincie.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Een veilig woon- en vestigingsklimaat.

Veiligheid in het openbaar vervoer.

Aanrijtijden van ambulances.

KUNST EN CULTUUR

In 2018 is Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa. De provincie zal in belangrijke mate participeren in de voorbereiding en financiering hiervan. Gezien de forse bijdrage vanuit de provincie aan Culturele Hoofdstad vindt de VVD dat de economische spin-off in alle delen van Fryslân terecht moet komen. De provinciale bijdrage moet hieraan gekoppeld worden.

Verder moet bewaakt worden dat de projectstructuur niet te zwaar wordt opgetuigd en dat de kosten hiervan nauwlettend

Blockbusterfonds om grote tentoonstellingen te kunnen organiseren.

worden bewaakt en inzichtelijk worden gemaakt. In het bidbook is sprake van een internationale ambitie. Deze ambitie mag de komende jaren niet verwateren tot enkele meer lokaal gerichte evenementen. Het predicaat Culturele Hoofdstad zal zich voor de termijn na 2018 moeten vertalen in een blijvend kwaliteit verhogend effect voor cultuur en economie. De VVD kijkt met plezier en verwachting vooruit naar 2018!

Fryslân heeft een zeer omvangrijke culturele begroting. Binnen deze begroting vindt de VVD dat er middelen vrijgemaakt moeten worden om een fonds te realiseren waaruit grote tentoonstellingen (blockbusters) gefinancierd kunnen worden. Deze tentoonstellingen moeten een landelijk publiek trekken en zouden bij voorkeur moeten plaatsvinden in de grotere musea die we in Fryslân hebben zoals het Fries Museum, het Jopie Huisman museum of museum Belvédère.

De VVD vindt wel dat ook niet Friestalige cultuur steun verdient. Opera's als Spanga en Nijetrijne, evenementen als Oerol en Into the Great Wide Open en een museum als Prinsessehof trekken nationaal en internationaal publiek en geven impulsen aan de meer lokale Friestalige cultuur. De VVD is bereid hier middelen voor beschikbaar te stellen.

Cultuurtoerisme is nog onvoldoende ontwikkeld, terwijl er in Nederland toenemende belangstelling voor is om voor cultuur en natuurschoon in eigen land met vakantie te gaan. De VVD vindt dat de provincie op het gebied van cultuurtoerisme een regierol moet oppakken.

Het behoud van cultureel erfgoed en monumentenzorg zijn taken waarbij de VVD wel een belangrijke rol ziet voor de overheid. De provincie ondersteunt gemeenten en het Rijk hierbij. Fryslân heeft qua erfgoed heel veel te bieden, waaronder unieke oude, soms middeleeuwse panden, talloze monumentale steden, stadjes en dorpen, aantrekkelijke kleine musea en een prachtig cultuurlandschap. Onze erfenis uit het verleden is het kapitaal voor de toekomst en daar moet voldoende aandacht, ook financieel, voor zijn. Ook externe financiering zoals restauratiefondsen zijn hierbij een kans voor Fryslân.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

De economische spin-off van Culturele Hoofdstad in heel Fryslân terecht te laten komen.

Een fonds te realiseren waaruit grote tentoonstellingen (blockbusters) gefinancierd kunnen worden.

Het doorontwikkelen van cultuurtoerisme in Fryslân.

Het behoud van cultureel erfgoed en monumentenzorg.

TAAL EN MEDIA

De Friese taal is voor Fryslân een wezenlijk en uniek cultuuraspect. De erkenning als tweede Rijkstaal heeft gevolgen voor de rol van de provincie Fryslân daarin. De provincie moet hierin een trekkende en zichtbare rol vervullen.

De Friese taal is een wezenlijk en uniek cultuuraspect van Fryslân.

De Friese taal en cultuur zijn ook vanuit toeristisch oogpunt een belangrijk goed. Dat geldt ook voor de typisch Friese sporten, zoals het skûtsjesilen, kaatsen en fierljeppen. Initiatieven die deze Fries eigen sporten en de taal en cultuur ondersteunen spreekt de VVD aan.

De VVD vindt dat Omrop Fryslân naast de gangbare rol die een regionale omroep speelt in Fryslân, ook een specifieke taak heeft in het stimuleren van de Friese taal. Dit rechtvaardigt een extra financiële bijdrage, die wel herkenbaar moet zijn binnen het totale kader van provinciale uitgaven aan het Friese taalbeleid.

NATUUR, MILIEU EN LANDSCHAP

Fryslân is uitgeroepen tot mooiste provincie van Nederland. De diversiteit van het Friese landschap en de openheid ervan zijn van grote betekenis voor de inwoners van de provincie maar ook voor de bezoekers van onze provincie. Het karakter van het Friese landschap moet behouden blijven, zonder daarmee de ontwikkeling van de provincie te belemmeren.

Provincies zijn door de decentralisatie van het landelijke natuurbeleid verantwoordelijk voor de inrichting van het landelijk gebied. Dit houdt in dat provincies zorg dragen voor een goede balans tussen natuur en economie met inachtneming van de Europese kaders en de daarbij geboden flexibiliteit. De VVD is van mening dat de provincies deze taak ordentelijk moeten uitvoeren binnen de middelen die met de decentralisatie zijn meegekomen. Natuurbeheer moet in de visie van de VVD zoveel mogelijk in handen zijn van de particuliere grondbezitters. Beheer is geen overheidstaak. Toezien op het behoud ervan wel evenals

Omrop Fryslân heeft daarnaast een belangrijke functie als rampenzender bij calamiteiten en voorziet bovendien in de behoefte aan regionaal nieuws en actualiteiten. De VVD vindt dat de publieke omroep niet de concurrentie moet aangaan met commerciële zenders. Omrop Fryslân moet zich daarom concentreren op nieuws, Friese cultuur en achtergronden en niet op amusement. Kijk- en luistercijfers van de Omrop moeten nauwlettend kunnen worden gevolgd om te bepalen of er nog sprake is van een brede aansluiting op en waardering van de totale Friese samenleving.

De VVD vindt dat er op gebied van mediabeleid ruimte is voor een bijdrage in incidentele projecten. Dit moet van geval tot geval worden bekeken. Het is duidelijk dat de provincie niet een rol heeft als het gaat om blijvende financiering van het verzamelen en verspreiden van nieuws.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Behoud van Friese taal en cultuur.

Omrop Fryslân als regionale omroep met daarbij ook specifiek een taak in het stimuleren van de Friese taal.

de duiding van de natuurwaarde. Daarbij is het gebied zelf het uitgangspunt en niet allerlei beleidsmatige etiketten en starre soortenlijsten. Ook hier geldt voor de VVD dat Haags minimum het provinciaal maximum is.

Ondernemers in het landelijk gebied hebben hart voor hun eigen terrein en verdienen bij het beheer van de natuur en het landschap een gelijke plaats naast instellingen als Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer. De VVD wil geen onnodige onttrekking van land- en tuinbouwgebieden voor natuurontwikkeling.

De Natura 2000 aanwijzing en realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (EHS) hebben ertoe geleid dat veel agrarische gebieden qua ontwikkeling op slot zitten. Bovendien zijn de aangewezen gebieden versnipperd over de provincie. De VVD is van mening dat de provincie er op moet toezien dat er geen nadelige gevolgen ontstaan. De uitvoering van de ontwikkelingen, zoals genoemd

in de beheerplannen, moet zijn geborgd. Als het niet haalbaar is of als er geen budget voor is, dan moeten de beperkingen in de beheerplannen worden opgeheven. Nieuwe recreatie en uitbreiding van bestaande recreatie moet in de natuur kunnen plaatsvinden.

Een gezond milieu is een van de verantwoordelijkheden van de provincie. Binnen de FUMO werkt de provincie samen met gemeenten en waterschappen voor vergunningverlening en handhaving. De VVD wil dat deze organisaties goed en efficiënt werken en dat de controle hierop transparant is. Heldere regels zijn nodig voor de veiligheid binnen bedrijven en de omgeving ervan. De VVD vindt dat het bedrijfsleven in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor de naleving en controle. De verschillende

WATERBEHEER

Zoet water is wereldwijd een schaars goed. Slechts 2 procent van al het water is zoet. Het beschermen en behouden van een voorraad zoet water is van levensbelang. Een waterrijke provincie als Fryslân kan daarin een belangrijke rol vervullen.

VVD Fryslân is tegen het inlaten van zout water in het IJsselmeer en het Lauwersmeer. Vanuit het perspectief dat zoet water schaars wordt, is een dergelijke optie onverantwoord. Grote zoetwatervoorraden, zoals het IJssel- en Lauwersmeer, moeten worden beschermd tegen verzilting. Voor de landbouw in het noorden van Fryslân blijft de bestrijding van de verzilting voortdurende aandacht vragen.

Bij calamiteiten moet een te veel aan water kunnen worden opgeslagen in natuurgebieden. Als tijdelijke berging op landbouwgrond onontkoombaar is, moet dit worden vergoed. Voorop staat echter dat het een taak van het waterschap is om te voorkomen dat hiervan gebruikt moet worden gemaakt. Dit vraagt een actief peil- en maalbeleid, sneller anticiperend op actuele weersverwachtingen en/of signalen uit gebieden waar problemen dreigen. VVD Fryslân is tegen uitbreiding van de Friese boezem en kiest in plaats daarvan voor directe uitbreiding van de bemalingcapaciteit. De VVD is voorstander van een gemaal bij Lauwersoog en/of Harlingen.

inspectiediensten moeten beter gaan samenwerken om te voorkomen dat bedrijven te vaak met verschillende organisaties te maken hebben.

Vervuiling van bodem en grondwater dient aangepakt te worden voordat onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid zich voordoen.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Het niet op slot zetten van ondernemingen vanwege realisatie Natuurnetwerk Nederland (EHS).

Een goede balans tussen natuur en economie.

Geen onnodige onttrekking van goede landbouw- en tuinbouwgebieden voor natuurontwikkeling.

Er mag verder geen landbouwgrond worden opgeofferd. In het kader van de toenemende verzilting, onder andere in Fryslân, zal hierop beleid moeten worden ontwikkeld. Behoud van zoet water is een belangrijk speerpunt en moet dat ook blijven. Daarnaast biedt stimulering van de ontwikkelingen van zilte teelten nieuwe economische kansen. Zilte teelten kunnen op termijn met name in de noordelijke delen van de provincie van betekenis zijn voor de agrarische sector. De hier ontwikkelde kennis, in samenwerking met kennisinstellingen in o.a. Leeuwarden en particuliere bedrijven, kan vervolgens van grote betekenis zijn voor vergelijkbare regio's in binnen en buitenland.

VVD Fryslân wil een veilig en betaalbaar waterbeheer waarbij soberheid en vakmanschap voorop staat. De VVD ziet bestaansrecht voor een zelfstandig Wetterskip Fryslân, waarbij de bestuurlijke vormgeving nog onderwerp van discussie zal zijn.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Behoud van zoet water in het IJsselmeer en het Lauwersmeer en tegen het inlaten van zout water in deze wateren.

Een gemaal bij Lauwersoog en/of Harlingen in plaats van uitbreiding van de Friese boezem.

Het tegengaan van verzilting van goede landbouwgronden.

WADDENZEE

Het Waddengebied (Unesco Werelderfgoed) is een bijzonder en uniek natuurgebied. Maar het waddengebied is veel meer dan een natuurgebied. Het is een "thuis" voor de eilanders en voor de badgasten een favoriete bestemming voor een zomervakantie of een dagje weg. Het unieke karakter van het gebied mag wat de VVD betreft niet betekenen dat de ontwikkeling van het gebied stilstaat of op slot komt te zitten.

De vier Friese eilanden moeten de mogelijkheid krijgen om gezamenlijk een lijst van projecten op te stellen voor het Waddenfonds. Op basis van deze lijst moeten de eilanden een meerjarige afspraak met het provinciaal bestuur kunnen maken. Dat biedt zekerheid en duidelijkheid.

Wat de VVD betreft moeten er alleen maatregelen in de beheerplannen Natura 2000 worden opgenomen als realisatie financieel gewaarborgd is in de looptijd van het beheerplan en de handhaving geregeld en betaald is. Anders geen beperkingen! Het stapelen van regels moet worden tegen gegaan. Uitgangspunt is de Europese regelgeving, zonder nationale of provinciale kop erop.

De VVD is voorstander van zoutwinning buitendijks. Bij buitendijkse winning zullen naar verwachting de effecten verwaarloosbaar zijn vanwege de alom bekende dynamiek van het wad.

De bereikbaarheid met de boot is van levensbelang voor de Waddeneilanden. De VVD vindt dan ook dat de vaargeulen tijdig en voldoende op diepte gebracht moeten worden. De vaargeul

naar Ameland moet in ieder geval aangepakt worden, want dit levert teveel vertragingen op.

Bij noodzakelijke versterkingen van de zeewering op de eilanden, moet het mogelijk zijn om dit aan de buitenzijde te doen. De VVD vindt het niet acceptabel dat dit verplicht aan de binnenzijde zou moeten als daar woningen door in de knel komen of zouden moeten worden gesloopt of geen agrarische of ruimtelijk ontwikkelingen meer mogelijk zijn.

Ondernemers in het Waddengebied moeten de ruimte krijgen om te ondernemen. En Harlingen moet zich als toeristische en industriële haven verder kunnen ontwikkelen. Een goede bereikbaarheid over land en vanaf het water is hiervoor onontbeerlijk. Vanuit veiligheidsoverwegingen is een tweede havenmond bij Harlingen volgens de VVD nog steeds wenselijk. Vaargeulen moeten op voldoende diepte worden gebracht en gehouden in relatie tot de haven- en toeristische activiteiten.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Goede bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

Ruimte voor ondernemers in het Waddengebied om te ondernemen.

Investeringsmogelijkheden voor projecten uit het Waddenfonds.

Voor de VVD is bereikbaarheid de belangrijkste voorwaarde voor economische ontwikkeling. Een goede en veilige infrastructuur waarbij verschillende typen vervoer goed en logisch op elkaar aansluiten is daarbij het uitgangspunt.

Goede bereikbaarheid van Fryslân!

AUTOWEGEN

Er wordt hard gewerkt aan grote infrastructurele wegenprojecten binnen Fryslân. De Haak om Leeuwarden is in een afrondende fase en de aanleg van de Centrale As, het Knooppunt Joure, de doorgaande Rijksweg bij Harlingen en de verbreding van de N381 bij Oosterwolde starten binnenkort of zijn in volle gang. Allemaal projecten die de VVD heeft gesteund en die de bereikbaarheid vergroten.

Ook de komende jaren wil de VVD in wegen blijven investeren. In de begroting zullen dan ook weer structureel middelen moeten worden vrijgemaakt voor de aanleg en het beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur. Voor de ontwikkeling van de toeristische bereikbaarheid en de economische ontwikkeling van zuidwest en zuidoost Fryslân is een goede ontsluiting van groot belang. Hier gaat de VVD zich de komende periode voor inzetten.

Investeren wegen en in verkeersveiligheid.

Verkeersveiligheid is voor de VVD altijd een belangrijk punt van aandacht. Daar waar de provincie verantwoordelijk is voor de infrastructuur investeert zij hierin om het aantal ongelukken te verminderen. Hierbij hebben de gevaarlijkste punten prioriteit. De komende vier jaar wil de VVD onder andere investeren in de knelpunten: N354 bij Tsiengerbuorren, de N358 Scheiding/Uterwei, de N359 tussen Bolsward en Wommels en in opwaardering

van: de N351 tussen Wolvega en Oosterwolde en de N381 van Donkerbroek tot aan de Drentse grens. Speciale aandacht moet worden besteed aan de verkeersveiligheid rondom scholen. De VVD is bereid hier middelen voor beschikbaar te stellen.

Naast investeren in asfalt wordt ook verkeersmanagement steeds belangrijker. Wil je hier goed invulling aan kunnen geven, dan moet je zorgen dat je het verkeer goed kan geleiden over het hele systeem van infrastructuur voor auto, fiets en openbaar vervoer. Daarbij is het van belang dat bij aanleg, beheer en onderhoud elke maatregel wordt afgewogen in relatie tot de betekenis ervan voor het gehele systeem. Verschillende vormen van vervoer moeten goed op elkaar aansluiten.

Ook wil de VVD zich de komende vier jaar sterk maken voor de realisatie van het aquaduct in de Skarster Rien. De VVD is bereid om naast voorfinanciering ook eigen middelen hierin te investeren.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Het oplossen van knelpunten in provinciale wegen in het kader van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming.

Realisatie van het aquaduct in de Skarster Rien.

Verkeersveiligheid rondom scholen.

VAARWEGEN

Veel onderzoek is de afgelopen jaren gedaan naar vervoer over water. Door de aanleg van binnenhavens kan een deel van het vrachtverkeer van de weg naar het water worden verplaatst, het zogenaamde multimodale transport. Verschillende wijzen van transport worden op die manier geïntegreerd waardoor onder meer de beschikbaarheid van de weg- en vaarweg vergroot wordt. Waterwegen kennen naast een vervoersfunctie steeds meer een recreatieve functie. Indien mogelijk dienen waterwegen aantrekkelijk te worden gemaakt voor recreatie zonder dat dit ten koste gaat van economische belangen. (samen met Rijksoverheid)

Fryslân heeft veel havens (Harlingen, Drachten, Lemmer, Lauwersoog, etc.) die een belangrijke functie vervullen met betrekking tot de regionale economie. Er liggen verschillende plannen om de Friese havens verder te ontwikkelen. Ontwikkeling van deze havens zal een versterking van de structuur van het bedrijfsleven en toerisme tot gevolg hebben. De VVD is bereid om hierin te investeren.

Om de bereikbaarheid te bevorderen is het noodzakelijk dat naast investeringen in de Friese havens ook wordt doorgepakt met het verbeteren van de bereikbaarheid over het water. Zo wil de VVD Fryslân investeren in een brede sluis bij Kornwerderzand. De sluis, nu veertien meter breed, is te smal voor de grote schepen die in bijvoorbeeld Makkum en Lemmer gebouwd kunnen worden. Verbreding van de sluisen zou een enorme economische impuls voor Fryslân en de omliggende regio kunnen geven.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

- Het realiseren van een brede sluis bij Kornwerderzand in de Afsluitdijk.
- Investeringen in de Friese havens.
- Bereikbaarheid over het water.

OPENBAAR VERVOER

Openbaar vervoer wordt door de VVD gezien als aanvulling op de auto en niet als een vervanger daarvan. Het openbaar vervoer moet gericht zijn op grote vervoersstromen en er moet sprake zijn van maatwerk waarbij niet het aanbod maar de vraag centraal staat. Een goed functionerend openbaar vervoernetwerk is daarbij essentieel. Het slim combineren van verschillende vormen van openbaar vervoer kan tot een beter netwerk leiden.

Bij een te lage frequentie van de buslijnen en te weinig reizigers, kan er beter ingezet worden op een goede, frequente dienstregeling op andere lijnen, in plaats van het krampachtig vasthouden aan de instandhouding van onrendabele lijnen.

Extra treinverbindingen van en naar het noorden.

De VVD is voor een goede en snelle ontsluiting van Fryslân per spoor. De VVD pleit dan ook voor extra treinverbindingen van en naar de rest van Nederland. Hierbij is het wel belangrijk om te

kijken naar de financiële bijdragen en de effecten die deze extra treinen op de reizigersaantallen en de reistijd hebben.

Waar het gaat om de bereikbaarheid van kleine kernen kan gekozen worden voor alternatieve vormen van openbaar vervoer. Initiatieven vanuit de samenleving worden daarbij gestimuleerd en indien nodig gefaciliteerd. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het inzetten van een schoolbusje door de eigen inwoners van een dorp.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

- Een goed functionerend openbaar vervoernetwerk in Fryslân.
- Extra treinverbindingen tussen het Noorden en de rest van Nederland.
- Stimuleren van alternatieve initiatieven van openbaar vervoer uit de samenleving.

De VVD wil een kleine slagvaardige overheid met minder regels en lage lasten. De VVD wil een overheid die dicht bij de mensen staat en ook ruimte laat. Omdat de VVD gelooft dat dit uiteindelijk leidt tot een samenleving waarin iedereen vrij is om zijn eigen leven zoveel mogelijk zelf in te richten. En waarin bedrijven de ruimte hebben om te groeien, zonder dat de overheid daarbij in de weg staat.

PROVINCIE NIEUWE STIJL

De provincie is in Fryslân nog een van de laatste plekken waar investeringsinitiatieven kunnen worden ontwikkeld. Met het verdwijnen van de Friesland Bank, de concentratie van politie, openbaar ministerie en justitie in Groningen en de krapper wordende gemeentelijke financiën is het landschap drastisch veranderd. De crisis heeft een behoorlijke versobering teweeg gebracht en de provincie is de laatste plek waar nog middelen voor handen zijn.

Dat brengt verplichtingen met zich mee. Investeringsinitiatieven moeten lonen in die zin dat ze kansen creëren waar regio's en haar inwoners baat bij hebben. De provincie moet meer zijn dan een grabbelton van projectjes die met tijdelijke budgetten in de lucht worden gehouden. Met een strakke prioritering, een grote focus en een organisatie met een beperkt aantal professionals, moet het mogelijk zijn om met minder middelen meer te realiseren voor de Friese gemeenschap. Het provinciehuis moet niet een plek zijn waar achter elke deur onverwachte verrassingen schuil gaan, maar een plek van grote transparantie over doelstellingen, prestaties, voortgang en bestedingen.

Minder regels, minder bureaucratie en minder ambtenaren

De VVD vindt dat er ook gekeken kan worden naar versobering van het ambtelijk apparaat en het provinciaal bestuur. Digitalisering en efficiency zouden moeten kunnen leiden tot kleine maar flexibele organisatie met minder ambtenaren, minder secretariële ondersteuning en minder dienstauto's met chauffeur voor het college van Gedeputeerde Staten. Ook moeten afdelingen beter op elkaar worden afgestemd waardoor er efficiënter gewerkt kan worden (ontschotting).

Doelmatigheid van de provinciale organisatie heeft de VVD hoog in het vaandel. In dit kader past ook het verminderen van regels, wetten en bemoeienissen vanuit de overheid. De VVD wil daarom een volledige doorlichting van uitvoeringsregels en beleidsdocumenten. Daarnaast zal er voor beleid in Fryslân, net als in Den Haag, een toets op integrale afstemming moeten komen. Ook krijgt de provincie steeds meer taken vanuit Den Haag of Brussel. Bij het oppakken van deze nieuwe taken moet voortdurend de vraag worden gesteld of andere taken niet kunnen worden afgestoten of overgedragen. De VVD gaat voor minder regels, minder bureaucratie en minder ambtenaren.

De VVD vindt dat Fryslân zelfstandig moet blijven. Samenwerken vindt de VVD wenselijk, maar dan wel met behoud van de eigen identiteit. De VVD wil een provinciaal openbaar bestuur dat duidelijk herkenbaar is.

Samenwerking met de provincies Groningen en Drenthe zal een duidelijke meerwaarde moeten opleveren, wil continuering plaatsvinden. Bij experimenten op het gebied van operationele samenwerking in noordelijk verband moet ook worden bekeken of er binnen de provincie Fryslân met gemeenten en/of it Wetterskip niet een soortgelijk effect kan worden gerealiseerd. Ook dient de blik gericht te zijn op het westen waarbij op sommige terreinen samenwerking met de Kop van Noord-Holland wellicht meerwaarde kunnen opleveren en effectiever kunnen zijn.

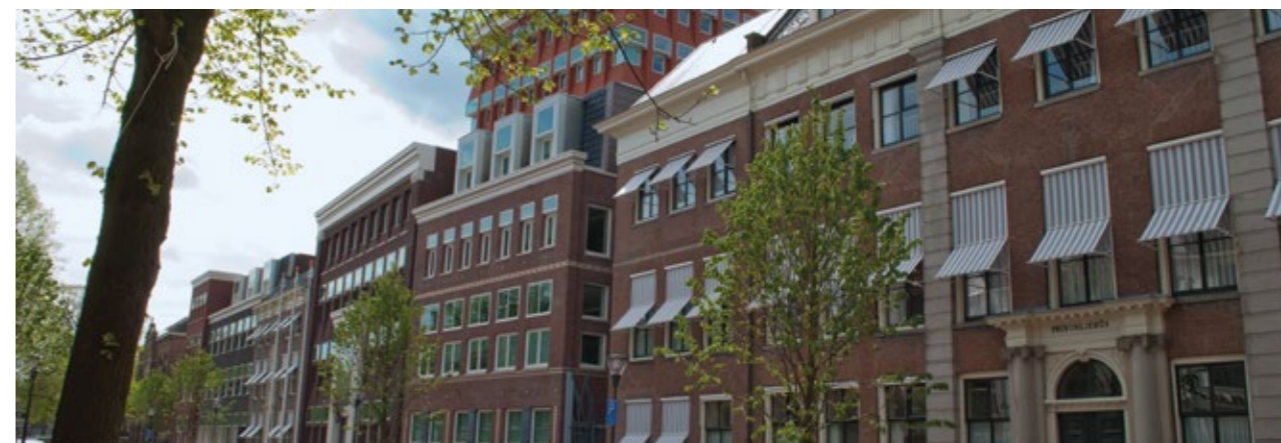
DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Minder regels, minder bureaucratie en minder ambtenaren.

Een zelfstandig Fryslân.

Versobering van het provinciaal bestuur.

Daadkrachtig bestuur in Fryslân!

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

De VVD is van mening dat Fryslân behoefte heeft aan robuuste, bestuurskrachtige gemeenten die de taken waar zij verantwoordelijk voor zijn uit kunnen voeren tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. Samenwerking tussen gemeenten wordt niet van de hand gewezen, maar een effectieve democratische controle en rechtstreekse politieke aansturing vanuit een gemeenteraad verdwijnen uit het zicht als een gemeente zich vanuit een te kleine omvang moet uitleveren aan allerlei gemeenschappelijke regelingen. Gesprekken over gemeentelijke herindeling zijn dan niet onlogisch. De provincie moet dergelijke initiatieven faciliteren.

De VVD vindt daarnaast wel dat de provincie moet ingrijpen wanneer de indruk bestaat dat samenwerkingsverbanden worden aangegaan als schijnoplossing voor gebrek aan bestuurskracht.

Dat geldt evenzeer voor situaties waarbij één gemeente een proces van samenwerking tussen meerdere gemeenten frustreert. De provincie moet bereid zijn taken en middelen over te dragen aan gemeenten die dat aankunnen.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Robuuste en bestuurskrachtige gemeenten die hun taken tegen maatschappelijk verantwoorde kosten uit kunnen voeren.

Taken en middelen vanuit de provincie over te dragen aan gemeenten die dat aankunnen.

FINANCIËN

De VVD blijft zich inzetten voor een sluitend huishoudboekje van de provincie die zich alleen met haar kerntaken bezighoudt. De VVD is voorstander van een transparante en begrijpelijke begroting en jaarrekening. Altijd moet helder zijn waarom en

Verlaging van de opcenten.

waarvoor welke bedragen zijn uitgegeven. Hiervoor zijn goed controleerbare indicatoren nodig, zodat de controlerende rol van Provinciale Staten zo optimaal mogelijk kan worden uitgevoerd.

De VVD vindt dat ook het subsidiebeleid moet worden geschoeid op het wettelijke takenpakket van de provincie en dat op andere terreinen een zeer terughoudend beleid moet worden gevoerd. Bij het aanwenden en beschikbaar stellen van provinciale middelen moeten realistische doelen worden gesteld en moeten de resultaten inzichtelijk worden gemaakt.

Verder moet het voor de inwoners van Fryslân duidelijk herkenbaar zijn waaraan de provinciale belastinggelden worden uitgegeven. Er moet een relatie blijven tussen het doel van de heffing en de bestedingen, zoals bijvoorbeeld de provinciale opcenten en de infrastructuur.

De lasten voor de burger moeten zo laag mogelijk worden gehouden. De VVD vindt dat de Friese opcenten op de motorrijtuigenbelasting moeten worden verlaagd.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Verlaging van de opcenten.

Een sluitend huishoudboekje van de provincie.

Terughoudend subsidiebeleid.

FRYSLÂN IN EUROPA

Om er voor te zorgen dat Fryslân in beeld is en blijft voor ontwikkelingen die landelijk en/of Europees worden aangestuurd, is het van belang dat er korte lijnen zijn naar de politici in Den Haag en Brussel. VVD Fryslân heeft deze contacten en zal daarvan de komende vier jaar intensief gebruik maken.

Provincies moeten de kansen die benutten die Europa biedt.

De VVD vindt dat de provincie Fryslân in Den Haag/Brussel ook intensiever gebruik kan maken van de Noordelijke lobbyist. En als dit op korte termijn onvoldoende resultaten oplevert, moet de provincie een eigen lobbyist en een eigen subsidiejager inzetten.

De Europese Unie heeft een steeds grotere invloed op regio's in Europa. Provincies voeren Europees beleid uit voor regionale economie, milieu (klimaat en energie), plattelandontwikkeling en ruimtelijke ontwikkeling. Bij vertalen van Europese wet- en regelgeving naar de praktijk letten provincies ook op

uitvoerbaarheid ervan. Ze zetten Europese instrumenten (subsidies, kennis, etc.) in om ambities van (grensoverschrijdende) regio's te bereiken.

De VVD vindt dat provincies, dus ook Fryslân, daarom een actieve rol moeten spelen bij Europese besluitvorming, via contacten met de Tweede Kamer, Europarlement en lobbyisten en investeren in kennis daarover. Zij moeten hun belangen gericht behartigen in Europa en Brussel en in samenwerking met andere regio's in Europa. Provincies moeten de kansen benutten die Europa biedt en daarbij aansluiting zoeken bij de doelstellingen van de Europese 2020-agenda. Dit vergroot de kans op het verkrijgen van Europese middelen en daarmee economische potentie met name op het gebied van onderzoek, innovatie en ondernemerschap.

DE VVD ZET ZICH IN VOOR:

Sterkere lobby in Europa en indien nodig met een eigen lobbyist en/of subsidiejager.

Kansen te benutten die de Europese 2020-agenda biedt voor het verkrijgen van Europese middelen op het gebied van onderzoek, innovatie en ondernemerschap.

Foto: Jan Huitema - VVD Europarlementariër uit Makkinga

על
כ